

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.registrator@regeringskansliet.se

Remiss om Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Er beteckning: LI2025/01327

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge län tillstyrker föreslagen
författningsändring.

Vidare instämmer länsstyrelsen i allt väsentligt i utredningens
analys, och bedömer att den utgör en god grund för utformning och
inriktning av framtida politik för regional utveckling och
landsbygdsutveckling, och för framtagandet av förslag på insatser.

Länsstyrelsen välkomnar översynen av politikområdena, och att en
samlad bedömning görs av möjligheterna att stärka genomförandet
så att uppsatta mål nås. Regional utveckling och
landsbygdsutveckling är inte bara centrala uppgifter i myndighetens
verksamhet, utan även av stor betydelse för hela landets utveckling
och sammanhållning. Länsstyrelsen bidrar gärna med sin kunskap i
utredningens fortsatta arbete, och välkomnar särskilt det arbetssätt
med transparent och öppen dialog som utredningen antagit.

Om utredningens utgångspunkter (kapitel 3)

Länsstyrelsen poängterar vikten av att i detta arbete anlägga ett
långsiktigt perspektiv. Föreslagna insatser behöver vara flexibla och
anpassningsbara till framtida omvärldsförändringar så att de
fungerar och är relevanta under lång tid. Inte minst är det viktigt att
kommande förslag tar höjd för framtida utveckling av den
europeiska sammanhållnings- och jordbrukspolitiken. Länsstyrelsen
välkomnar därför att utredningen arbetar med ett tidsperspektiv
fram till 2050.

Vidare ser Länsstyrelsen Blekinge att det är viktigt att lokal och regional utveckling går hand i hand med byggandet av ett såväl långsiktigt hållbart som robust samhälle med beredskap för kris och förändring. Länsstyrelsen uppmanar utredningen att särskilt beakta dessa perspektiv vid framtagandet av förslag på utformning av den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

Statens ansvar i genomförandet (kapitel 5)

Staten behöver enligt Länsstyrelsens bedömning ta en tydligare och aktivare roll i politikens genomförande. Länsstyrelsen framhåller att det vid framtagande av förslag om insatser är särskilt viktigt att beakta följande tre värden som beskriver statens roll och hur länsstyrelserna kan bidra till ett samlat genomförande.

Staten är närvarande lokalt

För samhällets förmåga att hantera komplexa tvärsektoriella utmaningar och målkonflikter innebär det en stor kraft att ha staten representerad i landets alla 21 län. Länsstyrelserna har god vana att vara statens företrädare i länen och att hantera målkonflikter på så sätt att alla relevanta aspekter utifrån hållbarhetens tre dimensioner och nationella mål beaktas. Det kan bland annat handla om industrietableringar, energiproduktion eller annan förändrad markanvändning.

Genom sin breda verksamhet och stora kontaktyta mot företag och organisationer på landsbygden har länsstyrelserna en unik närvaro i landets alla landsbygder.

Länsstyrelserna som statens primära kontaktväg till kommunerna är en unik länk mellan den nationella och lokala nivån. Det innebär att länsstyrelserna har ansvar och förutsättningar att underlätta för effektiv samverkan mellan nationella myndigheter och kommunerna. Genom lokal förankring av nationella insatser bidrar länsstyrelserna till att nationella mål får genomslag i hela landet och därmed också till en ökad sammanhållning. Ett aktivt stöd från en tillgänglig länsstyrelse är också av stor betydelse för många små kommuner.

Staten är samordnad

Många av de utmaningar som behöver hanteras inom den territoriella politiken är tvärsektoriella och berör olika geografier. För effektiva och träffsäkra insatser behöver landets landsbygder

hanteras utifrån deras specifika särarter och geografier. Staten behöver därmed ta ansvar för, att med ett territoriellt perspektiv, samordna sektorspolitiken och underlätta dess samverkan med kommuner och regioner.

En robust organisation för den statliga samordningen ökar även samhällets beredskap att hantera kris och förändring. Länsstyrelserna kan genom sin roll att samordna staten i länet bidra till mer sammanhållna insatser och effektivare genomförande av sektorsuppgifter. Att i högre utsträckning använda länsstyrelserna som samordnare för staten regionalt skulle underlätta för sektorsmyndigheter att agera territoriellt. Det är därför väsentligt att länsstyrelsernas roll att samordna staten i länet tydligt framgår i andra relevanta myndigheters uppdrag.

Staten följer den lokala utvecklingen

Utredningen konstaterar att regeringens styrning av myndigheterna behöver bli tydligare. Vidare konstaterar utredningen att en styrning som baseras på uppföljning och lärande kräver regelbundna och systematiska analyser av utvecklingen i landets olika geografier. Det finns en potential att än mer utnyttja länsstyrelsernas uppgift att redovisa läget i länet till att bistå regeringen med regionala lägesbilder, med analys av nuläge och bedömning av behovet av ytterligare åtgärder. Med sin geografiska närhet till brukare, allmänhet och företag och kunskap om lokala och regionala förhållanden kan länsstyrelsen bidra till snabba och fördjupade analyser som underlättar styrningen i en föränderlig omvärld.

Länsstyrelserna behöver ges förutsättningar att bidra

Länsstyrelserna har, som utredningen konstaterar, en central roll i genomförandet och i samverkan med andra aktörer. Länsstyrelserna behöver dock ges kapacitet och förutsättningar att utföra uppgifterna och bidra till uppsatta mål.

Länsstyrelsen välkomnar ett förtydligande av myndighetens ansvar inom den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. I princip anser Länsstyrelsen Blekinge att myndigheten har de uppdrag som krävs för att kunna bidra, men uppgifterna kan tydliggöras i förhållande till både offentliga och privata aktörers ansvar.

Finansiering av länsstyrelsernas uppdrag är nödvändig för att upprätthålla myndigheternas breda kompetensbas, vilket i sin tur är en förutsättning för att de även fortsatt ska kunna hantera breda tvärsektoriella frågor och målkonflikter.

Förutsättningarna för staten att samordnat arbeta för genomslag för nationella mål i hela landet behöver utvecklas. Inte minst behöver sektorsmyndigheternas förmåga att samverka med länsstyrelserna och att ta geografiska hänsyn stärkas. För att det ska vara möjligt för länsstyrelserna att hantera komplexa målkonflikter behöver länsstyrelserna kunna samordna sektorsmyndigheterna i länet. Därför är det viktigt att det tydliggörs i dessa myndigheters uppdrag att de ska samverka med länsstyrelser och utifrån ett territoriellt perspektiv bidra till nationella mål. Relevanta sektorsmyndigheter behöver ha en geografisk organisation som bidrar till förmågan till effektiv samverkan med länsstyrelserna. Färre överlapp i den regional indelningen av sektorsmyndigheterna skulle även underlätta samverkan över läns- och kommungränser.

Undvik ytterligare koncentration

Som Statskontoret påpekat i sin rapport "I gränslandet mellan nationellt och lokalt - En studie av länsstyrelsernas roll gentemot kommunerna", kan ytterligare koncentration av verksamhet påverka länsstyrelsernas kapacitet att klara sitt uppdrag att samordna länen i en kris.

En utmaning med länsstyrelsens mångfacetterade roll och breda verksamheten är att det kan göra det svårt att säkerställa den kompetens som behövs, vilket i sin tur kan leda till omotiverade skillnader i det stöd som kommunerna erbjuds. Regeringen har bland annat därför arbetat med att koncentrera vissa av länsstyrelsernas uppgifter till färre länsstyrelser. Syftet har vidare varit att effektivisera och uppnå bättre kvalitet och rättssäkerhet. Men ytterligare koncentration av verksamhet kan samtidigt påverka länsstyrelsernas kapacitet att klara sitt uppdrag att samordna länen i en kris. Detta eftersom länsstyrelserna i den situationen gynnas av att ha upparbetad kunskap om och upparbetade kontakter inom många olika sakområden.

Av samma skäl kan ytterligare koncentration av verksamhet påverka länsstyrelsernas kapacitet att klara sitt uppdrag att främja länets utveckling.

Ytterligare koncentration kan också leda till att statens faktiska närvaro regionalt minskar och att avståndet till den lokala nivån därmed blir längre, och att länsstyrelserna då inte kan ha den regionala och lokala kännedomen som är fördelaktig för att utföra många av statens uppgifter.

Länsstyrelsen förstår att det i någon mån kan vara en utmaning för de centrala statliga myndigheterna att möta 21 regioner/län. Samtidigt konstaterar vi att länsstyrelserna och regionerna möter upp till 49 kommuner på sin nivå och får det att fungera.

Eventuell koncentration just inom regional utveckling och landsbygdsutveckling skulle även delvis motverka syftet att samverka bättre över länsgränserna. Som ett exempel kan nämnas att medan de västra delarna av Blekinge naturligt är orienterade mot Skåne och Kronobergs län vad gäller arbetsmarknad och andra aspekter av regional utveckling orienterar östra Blekinge mer mot Kalmar och Kronobergs län. Även Kalmar och Kronoberg kan många gånger ha lika mycket eller mer att vinna på att samarbeta med varandra än enbart inom sina respektive civilområden. Ett exempel på ett konkret pågående arbete är regionerna Blekinge, Kalmar och Kronobergs gemensamma projekt som syftar till att förstora arbetsmarknadsregionerna i [Sydosttriangeln](#). Att främst, eller i värsta fall enbart, bygga på den högre regionala indelningen inom regional utveckling skulle sannolikt riskera att motverka den typen av initiativ till samverkan över andra länsgränser än de inom civilområdena.

Sammanfattningsvis avråder länsstyrelsen från koncentration av uppgifter inom den territoriella politiken till ett fåtal koncentrationslän.

Syftena att klara kompetensförsörjning, effektivisering samt uppnå bättre kvalitet och rättssäkerhet kan i stället uppnås genom att länsstyrelserna får i uppdrag att samarbeta med varandra i dessa frågor, men tillåts att göra det på ett mer flexibelt sätt.

Om vikten av samverkan (kapitel 6)

Länsstyrelsen konstaterar att samverkan mellan länsstyrelse, region, kommuner och andra aktörer i länet är central för det regionala genomförandet av regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Tydligare definierade roller, som klargör vad

som förväntas av respektive aktör, ger aktörerna förutsättningar att hitta lämpliga former för en effektiv samverkan som bidrar till politikens mål. Länsstyrelsen instämmer därför med utredningen i det finns behov av att förtydliga ansvarsfördelningen, inte minst vad gäller statens och regionernas gemensamma ansvar för regional utveckling. Det är dock viktigt att påpeka att det oavsett tydlighet i ansvarsfördelning alltid kommer att finnas mellanrum mellan utpekade ansvarsområden, och att det är något som behöver hanteras genom samverkan mellan de regionala aktörerna. Det är därför nödvändigt att bibehålla ett regionalt handlingsutrymme så att samverkan och lösningar kan anpassas utifrån platsens förutsättningar. Inte minst gäller det för samverkan mellan länsstyrelse och region, där varje länsstyrelse behöver ges handlingsutrymme att möta regionen i sitt län utifrån de specifika prioriteringarna den regionala utvecklingsstrategin. Länsstyrelsen instämmer därför i utredningens slutsats att det inte går att detaljstyra ett komplext tvärsektoriellt område som territoriell politik, även om den samverkan som är nödvändig bör bygga på en tydlig ansvarsfördelning.

Länsstyrelserna har redan idag väletablerade, välfungerande strukturer och system som hade kunnat appliceras på såväl landsbygdspolitiken som den regionala utvecklingspolitiken. Dessa befintliga strukturer och system hade länsstyrelserna relativt enkelt kunnat applicera på den territoriella politiken förutsatt att länsstyrelserna får ett tydligt och långsiktigt samordningsansvar och att ett sådant ansvar finansieras tillräckligt.

En modell av styrning som går ut på att länsstyrelserna får ett regionalt samordningsansvar för den territoriella politiken i form av att bygga och upprätthålla nätverk skulle skapa en verksamhetsbaserad samordning med ett helhetsperspektiv med samtliga relevanta aktörer.

Statskontorets studie "I gränslandet mellan nationellt och lokalt" belyser många av de behov delbetänkandet lyft som är av vikt för att få tillstånd ett bättre genomslag av landsbygdspolitiken på regional nivå.

Länsstyrelsen anser att även de samordningshinder som delbetänkandet beskriver mellan statliga myndigheter och regioner på grund av skillnader i geografisk indelning skulle kunna överbryggas genom att utnyttja länsstyrelserna i större

utsträckning. Länsstyrelsernas geografiska indelning är densamma som regionerna, vilket är en fördel. Visserligen har många nationella myndigheter en annan geografisk indelning där de är uppdelade i större regionala områden. Det skulle därför vara enkelt att dra slutsatsen att samverkan och styrning skulle bli enklare om länsstyrelser och regioner skulle centraliseras till motsvarande områden. Länsstyrelsen anser dock att en sådan slutsats vore felaktig, eftersom länsstyrelsernas styrka ligger just i närhetsprincipen till kommunerna och de civila samhällsaktörerna.

Men såväl länsstyrelserna som regionerna bör ges ett tydligt uppdrag att i den territoriella politiken samverka med varandra över länsgränserna.

Om ett eller två politikområden (kapitel 7)

Oavsett ett eller två politikområden välkomnar Länsstyrelsen att politiken bedrivs i ett sammanhållet system vad gäller mål, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att beakta territoriell sammanhållning vid ställningstagande om en eventuell sammanslagning av politikområdena. Både kompensatoriska insatser för territoriell sammanhållning och insatser för regional utveckling är viktiga för länets utveckling. Det är därför väsentligt att beakta balansen mellan dessa vid ett ställningstagande. Dessutom behöver hänsyn tas till att behoven som ansvarsfördelningen ska tillgodose ser olika ut inom de två nuvarande politikområdena, bland annat beroende på olika geografi för regional utveckling och landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen delar bedömningen att en sammanslagning av politikområdena kan innebära risk för att landsbygdernas frågor hamnar i skymundan av städer och större tätorter i det regionala utvecklingsarbetet. Samtidigt kan det innebära en möjlighet till samordning och effektivt genomförande.

Länsstyrelsen bedömer därför att det finnas anledning att ytterligare analysera farhågor och möjligheter.

Såväl tydligt utpekat ansvar genom lagstiftning inom landsbygdspolitiken som en finansiering som motsvarar den motprestation som förväntas är nödvändig för att myndigheter ska kunna arbeta mot att nå det landsbygdspolitiska målet.

Länsstyrelsen skulle med ett utpekat samordnings- och utvecklingsansvar för den regionala landsbygdspolitiken kunna göra insatser för en ökad regional sammanhållen politik för att minska polarisering mellan stad och land och öka tilliten i samhället. Länsstyrelserna har till exempel flera uppdrag inom social hållbarhet, vilket bidrar till en god lokal och regional kännedom samt att länsstyrelserna har en god samverkan med kommunerna i frågorna.

Övriga synpunkter

Enligt direktiven ska utredningen inte lämna förslag som omfattas av det kommunala planmonopolet enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen vill ändå poängtera vikten av ett fungerande planeringssystem som hanterar alla nivåerna nationellt, regionalt, och lokalt för att kunna samordna och följa upp en territoriell politik. En avgörande fördel är att en utvecklad fysisk planering ger underlag för att ta bättre hänsyn såväl till olikheter inom länen, som till likheter mellan länen. Det kan synliggöra landsbygdernas förutsättningar och behov, vilket motverkar farhågorna med ett enda politikområde.

Det behöver göras en jämställdhetsanalys av de slutgiltiga förslagen gällande konsekvenserna för kvinnor och män, flickor och pojkar, enligt förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med avdelningschef Inger Hansson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.